

De Udskødte.

Roman

A. Friedrich Jacobsen.

Den første del

A. Heibergs Roman.

(Fortset)

„Jeg tror, Hr. Doktor," sagde han, „at det er en Misforstaaelse. Jeg har ikke tænkt at vise i den af Dem antagne Retning — det vilde ogsaa være for længe for mig, jeg vilde — jeg mente blot at sige —“

„Hvorfor, min Herre, det er noget ganske andet. Der til hører mindre positivt Videnskab end Talent.“

„Naar De gjaf mig en Brev under Brevet, som jeg havde sendt Dem til mine Kolleger, som reviderer den historiske Del af Bladet, imidlertid — De er nu en Mand her — giv mig Deres medbragte Bøger, maatte I endelig det eller andet brænderigt det mellem.“

„Jeg har intet med mig," sagde Linde, „jeg — jeg har overhovedet ikke skrevet noget endnu.“

„Over Doktor Janens Ansigt gik et nervøst Træk.“

Han rejste sig hurtigt, gik hen til Vinduet og kom med rasende Hast en Vandskål på Huden. Derpaa vendte han sig om og sagde med paa-faldende blik indvigende Stemme:

„Hvad har De da egentlig tænkt paa," hviskede han til Linde?

„Det ved jeg ikke, Hr. Doktor.“

„Jeg hader ikke, men i hvert Fald maatte De have troet, at vi Mand af Voreslignelse maatte vor Tid med Skjødebrød. Det er desværre ikke Tilfældet, dog denne Dag er jeg ogsaa af den Mening. De er nu en Mand her — giv mig Deres medbragte Bøger, maatte I endelig det eller andet brænderigt det mellem.“

Hvis De ikke kan gjare det, Hr. Linde — det vilde være mig ondt — saa skal Dem „Kurfürsters Literaturkalender". Deri findes 10,000 Navne, det udgjør ti tusinde Vener, og hver af disse Vener skriver. Jeg gæder ved at tænke derpaa. Har De nogen Sunde hørt om Konfurrenser? Na, maatte De lade Dem afskrælle og gaar ind i en anden Stilling. Men hvis heller ikke det hjælper, ja, saa lad Dem i Guds Navn hen og skriv en Roman. Skriv den saa godt De kan, eller saa slet De kan, det er ligegyldigt. Send den til de Redaktører eller til mig, det er altsammen ligegyldigt. Og naar De har laant den tilbage femogtyve Gange, saa har De Krav paa Sprevsøbet. — God Morgen, Hr. Linde —“

Da Ernst Linde stod paa Gaden, vendte han sig om og betragtede med et lidet ondligt Udtryk i Ansigtet de guldbogede Bogstaver over Indgangen til Redaktionen. „Sandhed og Ret" stod der skrevet. Saa rystede han paa Hovedet. Det påstod han en dunkel Fornemmelse af, at Manden deroppe havde tagt ham Sandheden temmelig grundig, men at han ogsaa havde Ret, det havde det temogtyveaarige Hoved ikke troet paa.

Det var lidt over den saftatte Tid, da Martha Schulze traadte ind i Kjøbmand Weber & Co.s Forretningslokale.

Den røde Gang i den friske Luft havde rødt hendes Kinder, og da hun havde taget Rødtøj af og satte sig bag Skranken, sa hun fordeles smukt ud.

Adolf West var allerede i Butiken; han havde søvmet sig hvilet, og hans slappe Træk bar endnu Spor af Nattens Dumleri.

Med Synet af den unge Pige, der havde behandlet ham saa overlegent, følte han, at han havde lidt et moralsk Nederlag, og begjærlig greb han sig Tilbage til at give sin Uregjælske Luft.

Med Udret i Haanden gik han hen til Kassen og sagde skarpt:

„Jeg maa paa det indslændigste anmode Dem om, Hr. Frøken, for Fremtiden at overholde Deres kontraktlige Forpligtelse mere punktlig; Kjøbmand taaler ikke den Slags Ufærdighed.“

Martha slog forlegen Øjnene ned. Forsinkelser var kun ringe og Fretteligheder overdresen haarb, men den første Profurist havde Ret til at paataale Uregelmæssigheder.

„Jeg beder Dem undskyldte," svarede hun sagte, „det skal ikke ske oftere; min Forlovede møbte mig paa Bejen og jeg har endogaa ogsaa benyttet Sporvognen —“

West støjede halshøjt.

„Deres Forlovede er sadvidt jeg kan behøve en ren Pejreataffære. Apropos, i Saar Aftes vil jeg ikke Tid til at sammenligne Kassebeholdningen med Pøgerne; hvis det er Dem besjæligt nu —“

„Straks!“

Martha lukkede Kassen op og lagde Bøgerne frem. Profuristen regnede Pøsterne sammen, talte Pengene og saa op.

„Der mangler hundrede Mark, Frøken.“

Martha sølte som et elektrisk Stød gennemfare Legemet.

Ja, de hundrede Mark manglede, og Sammenhængen var ganske naturlig. Der blev i Detajlforretningen brugt mange Smaapenge, og i Begyndelsen af Dagen manglede

med i Caermøgen vil han jo blive mødt af Politiet — maatte ved ogsaa hans Fader —“

Han vidste og saa ned for sig, ogsaa Martha var og rystede paa Hovedet.

Endelig stod de to unge Vennekæder raadløst over for hinanden.

Det var et ubehageligt Øjeblik. Martha havde labet Deres Hånd, og Westmann sølte vel, at det var apokalyptisk at lufte den og hende tage Blods. Det traf udførelse fra den folde Korrider, og alligevel ønskede den den unge Forfatter at kunne fastholde dette faglige Øjeblik.

Han saa ind i det røde, smukke Ansigt, som saa hjælper sig var rettet mod ham og sammenlignede det i sit stille Sind med de flakke, pikante men af Storladens Løstfærdighed maadte Træk, som hans „Vigebørn" havde, og saa tænkte han paa sin næste halvpartige Roman, i hvilken kun Overværelsespiger og Uansjonneter spillede en Rolle.

Han havde ikke gjort andre Studier.

„Saa maa jeg sige videre efter ham," sagde Martha og vendte sig om. „Saa Dartarfselen saa hun sig endnu en Gang tilbage.“

Hendes egen Sorg forsoandte et Øjeblik for Tanken om hendes Elskedes Fremtid, og hun spurgte:

„De er jo selv Forfatter, Hr. Westmann, og De kender det altsammen — ogsaa det med min Forlovede, mener jeg — har De raadet ham til at lade ind paa den samme Ubeskæmte?“

Den unge Literat saa meget forlegen ned for sig.

„Det var maatte urigtigt af mig," svarede han sagte. „Det er jo en usikker Vej, — og — tilgav mig Frøken — til et blot „Forhold" er De for god, det tror jeg ganske bestemt.“

„Jeg har ikke tænkt paa mig selv," svarede hun hurtigt. „Tror De virkelig, Hr. Westmann, at Ernst har Talent for det Kald og Udøvelse til et Resultat?“

„Det er jo et forfælskeligt Ting," sagde han tavende. „Han kan have første uden det andet, han kan ogsaa mangle det første. Jeg fremstillede kun mit Forslag ganske fagligt, det var ikke saa alvorligt ment, men han greb det begjærligt.“

„Det skulde De ikke have gjort, Hr. Westmann," svarede Martha bedrøvede. „De har drevet Spøg med en ulæselig, og nu vil han komme til at betale det med bitter Erfaring. Men ikke sandt," tilføjede hun hjettelig, „det vil De gøre godt igjen saafremt som muligt. Til Deres Ord vil han sige mere end til mine.“

De sidste Ord lød som et fagte Suk, og saa var hun ude af Døren.

Oskar Westmann stod ganske ubevogelig midt i sit Værelse og lyttede efter de lette Skridt.

„Død og Pine!" sagde han derpaa uvilkkaarlig. „Som en Dronning stod hun der og jeg sølte mig som en Skolebarn. Ernst Linde, Du er en Ufidel, hvis du ikke holder fast paa den Pige.“

Han gik hen til Skrivebordet og strejste forbi de visne Blomster paa Bordet. Hans spottende Træk blev bløddere.

„Ja, det er ogsaa en Kjærlighed," sagde han demper, „fra i Dag til Morgen som disse Blomster. Hun vilde ikke sørge meget over mig, om jeg blev udløst af Selskabet, maatte gav hun mig endogaa et Spark til Kikked. Na, Moder, hvorfor lever du ikke længere, at jeg endnu kunde vide hvorledes ægte Kvinder er.“

Martha Schulze befandt sig igjen „Under den Linden" uden egentlig at vide, hvorledes hun var kommen der.

„Nu er alt ude," tænkte hun, „jeg finder ham ikke mere, og selv om der stede et Vundere, Pengene har han for største Delen brugt. Jeg havde jo ogsaa givet ham dem, og den Statkel frøs vist. Han rammer ingen Anklage.“

Fra forskellige Sider blev hun puffet og skubbet; det var henad Middag og Folk samlede foran Friedrich den stores Mindesmærke, over for det historiske Hjortevindue.

Fra det fjærne lød en munter Musik, Vagtparaden trak op.

Paa en Gang raadte Mængden et tordnende Hurra, og da Martha saa sig om, sit hun Dje paa den gamle Kæjser, der stod ved Vinduet og tallede.

„Na, Gud, vi Stakker," tænkte hun uvilkkaarlig og straks efter sig Stamrøden op i hendes Kinder, thi bag ved hende sagde en Stemme:

„Han ser alvorligere ud end sædvanlig, Kronprinsens Sogdom volder ham Sorg.“

Ogsaa Trommen blev hjemstøgt af Sorgen, og hun sølte sig i det mindste rast og ungdomskraftig.

Kun de Penge — de Penge —

Det gik mange, for hvem det vilde have været en Bagatel at forstærke hende med lumpsie hundre Mark, og mange havde maatte ogsaa villet give Penge, men ikke for et „Gud velsigne Dem.“

Martha for sammen; hun sølte i dette Øjeblik, at Mennekstet, kan begaa en Forbrydelse, en Sletted kun for udeligere at bevare sit gode Navn, og hun var sig bevidst, at hvis nu pludselig en tabt Portemona laa for hendes Fødder, hun da maatte vilde have haat Kraft nok til at afstøve den.

Hun ønskede ikke ligefrem, at det maatte ske, men uvilkkaarlig greb den taabelige Tanke hende dog saa stærkt, at hendes Dje mekanisk affagte Trottoaret.

Saa kom hun tilbage i Forretningen.

Hr. West anstillede sig meget fornærmet over hendes lange Ubehøvelse, skældte ud over Fruentimmernes utilgivelige Glemsomhed og forbød hende for Fremtiden at veksle Penge paa den Maade.

Martha lod ham tale ud og sagde da:

„Jeg har lovet ja. Dem, Hr. West, jeg kan ikke skaffe Pengene. Jeg har i Morges givet min Forlovede min Portemona uden at huske paa, at Hundredemærksbøden laa deri. Nu kan jeg ikke finde min Forlovede, Hr. West, og desuden ejer jeg ikke saa mange Penge. Det lyder altsammen meget

utruorendigt, og De vil allermindst tro mig, at det er det alligevel.“

Martha havde utvilsomt meget hurtigt og naturlig det lød som noget udmærket, og var det maatte sig dels, thi hendes Tanker havde hele Tiden kredet om Bunk. Der skulde og maatte ud, jo hurtigere desto bedre.

Adolf West sat Hænderne i Lommen og smilte. De befandt sig alene i et Sideværelse, kun en Dør af Stammer i Butiken lød herind.

„Jeg kunde tro det, Frøken Martha," sagde han, „Endelig Dine tro man jo saa gjerne og røde det mest helle. Naar jeg lægger Pengene i Kassen for Dem, tror Hr. Weber ikke et Ord af hele denne Historie; De nære giv mig dem tilbage, eller endnu bedre — bliv standig min Kasse og taknemmelig Skjæbnerinde —“

Den Tone, hvori de Ord sagte sig, lød, som om han megen Ironi og Nederdrægtighed, at Martha skamlig traadte tilbage og knyttede de smaa Hænder.

„Nej," sagde hun barnfuldt, „ikke for den Pige, gaar jeg heller til Hr. Weber selv og meddel ham det. Han er i det mindst en ung Mand, og vil ikke forsætte uergjælske Vige. Han kan jo melde mig.“

„Stop lidt, Frøken!"

Adolf West traadte hen mod hende med et truet blik. „De ved," svarede hun med sammenbidte Læber, jeg har Ret til at afstøbe Dem. De er hermed afsked Deres tilgøbehavende Maanedsgage vil blive tilbage, Takning af de manglende Penge. Nu kan De gaa til Hr. Weber, og jeg vil nok se, om han desværre første Profurist. For De har naaet hans Bopæl, og forlangt pr. Telefon underrettet om Sagen. Videre lige Skridt vil blive forbeholdt. Vær saa artig!"

Med en ironisk Haandbenægelse bukkede hun sig. Martha gik uden at svare et Ord henimod Døren.

Endnu en Gang vendte hun sig om og sagde sig selv: „De er et slet Mennekste, Hr. West. Der for i imidlertid nok gaa Dem godt her i Livet, men i Den Stund vil De nok tænke paa, hvad De i Dag har givet en stakkels Pige. Haroel!"

Nu var hun ganske fri. Saa fri som Fuglen, der grende og frejsende fløder paa Tagetuden.

Men mærkværdig nok gik hun rolig og jækkelig Vej.

Saa længe hun havde været uvis om sin Skjæbning, tusinde forvirrende Hørelser stormet ind paa hende, maatte at Afgjørelsen var falben, tænkte hun fuldstændig klar vidtigheden om hendes Ufsydighed var den samme som men et var der kommen til, Sejren over en ond, lidet Frihed. Det bar hende oppe og gjorde hendes Skridt og saa tænkte hun paa Ernst Linde. Hun sølte sig nærmere den Elskede ved den fælles Stilling, det vilde ikke ind at afvise de grundforskjellige Ansagter deri hinanden.

Martha gik lige hjem og fandt sin Fader bedt med tre Ting paa en Gang. Under Spendererens Stole, men Schulze sølte ikke at tænke paa at gøre ved den — derimod delte han sin Dyrskjæmhed med politisk Andet og en stor Brændevinsflask.

„Det skal du ikke bryde dig om, Fader," sagde hun sørgmodig, da den gamle hurtig vilde skule glædes af den, „jeg ved det jo godt, og det ser saa hveligt ud, Fader er bange for sit Barn.“

Hun satte sig paa en lille Bænk, foldede Hænderne knærne og saa et Øjeblik tankfuldt paa sin Fader.

„Du ændrer dig vel over, at jeg allerede kommer i vedblev hun saa. „Helt vilde jeg fortie det hele for jeg ved ikke, om du vil forstaa det, men det angaar dig.“

Hun fortalte, hvorledes det var gaaet og sluttede de Ord:

„Naar jeg havde villet kaste mig selv bort, saa ikke en Hund gøet af den Historie, og der gives mange ikke haade anset det for saa slemt.“

Wilmhelm Schulze havde hørt til saa opmærksomt hans Tilstand tilkom ham det. Nu tog han sine Blik puberede Glasene og rømmede sig pødsomt.

„Bonus!" sagde han endelig. „Fyren har læst dig, du har soaret ham med en Triumf, han har læst dig paa Gaden, og nu sidder vi saaledes idet! Det selv et Harethøved begribe. Saaledes maatte det det er de overste Titulindes Vold.“

Han slog med Hæden i Kassen.

„Der staar der skrevet: Bourgeoisitet mølter sig fattigets Svøb, og Handelen med Mennekstet har civiliserede Aarhundredet. Men vi — han slog sig Drøft — vi staar fast og uforsagt og ofrer Kvindens Værelse.“

Efter dette Udsald blev han mere bløddet sig i Jæmne.

„Mit smukke Barn, mit gode Barn, for en Dem man antage dig, til en Kolette vil man gjøre dig. Din Haand, min Pige, du har handlet rigtig, og du Fader er tilfreds med dig. Jeg lever d og endnu, og jeg vil arbejde for dig, til Blodet springer frem Reglene. Og det fordømte Snapseri skal fra nu af —“

Hun støpede og kostede et Sideblik til Hatten.

„Det er ikke ret meget det, Martha," sagde hun, „Sindsprovet har fuldstændigt tøret min Sind. Martha havde rejst sig og var gaaet hen til den Gaard og hun sølte sig i dette Øjeblik hel modløs.“

Over alt saa hun, Halvhed, Frøken, Sørged maatte tage sig sammen for ikke at røde en Jøle af melse for sin egen Fader.

„Det kan være det samme," sagde hun, „al den hjælper dog intet. Med dit Arbejde har det vist sig sig, Fader — jeg maa se mig om efter en anden Bænk.“

„En Smule Gtteriøghed vilde heller ikke have bekrummede han.